Raadsvoorstel

onderwerp	Actualisatie en vaststelling van de verordeningen re-integratie, handhaving en maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ 2027
zaaknummer	Z/26/519046
documentnummer	INT/26/1306895
portefeuillehouder	S. Bijl
portefeuille	Inkomensondersteuning; Participatiewet

1. Samenvatting

Door de gefaseerde invoering van de Participatiewet in balans en de inwerkingtreding van de Wet handhaving sociale zekerheid veranderen de wettelijke regels voor re-integratie, handhaving en het opleggen van maatregelen binnen de Participatiewet, IOAW en IOAZ. Daarom wordt voorgesteld de Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Zevenaar 2027, de Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Zevenaar 2027 en de Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Zevenaar 2027 vast te stellen.

Met deze verordeningen sluit de gemeentelijke regelgeving aan op de gewijzigde wetgeving. De verordeningen treden op 1 januari 2027 in werking. Ze vormen vanaf dat moment het kader voor de uitvoering van re-integratie, handhaving en maatregelen. De verordeningen zijn afgestemd met de gemeenten Duiven, Westervoort en Doesburg. Zo worden deze wettelijke taken binnen de regio zoveel mogelijk op uniforme wijze uitgevoerd.

2. Aanleiding

<u>Participatiewet in balans</u>

Met de Participatiewet in balans worden verschillende onderdelen van de Participatiewet stapsgewijs aangepast. De wijzigingen zijn gericht op een eenvoudiger en beter uitvoerbaar stelsel, met meer ruimte voor maatwerk en de menselijke maat.

Een van de wijzigingen is dat maatschappelijke participatie een expliciete plaats krijgt binnen de Participatiewet. Voor inwoners voor wie betaald werk (nog) niet haalbaar is, biedt maatschappelijke participatie de mogelijkheid om actief deel te nemen aan de samenleving, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk, buurtinitiatieven of activiteiten binnen verenigingen. Dit kan bijdragen aan sociale contacten, zelfredzaamheid en persoonlijke ontwikkeling. Daarnaast kan maatschappelijke participatie voor inwoners een eerste stap richting werk zijn.

De gemeente werkt al vanuit het uitgangspunt dat inwoners participeren naar vermogen en ondersteunt hen bij passende stappen richting werk of maatschappelijke deelname. De nieuwe wetgeving sluit daarmee grotendeels aan bij de manier waarop de gemeente nu al werkt en legt deze werkwijze duidelijker vast.

Met deze wetswijziging vervalt de wettelijke grondslag voor de tegenprestatie. Hierdoor vervalt ook de verplichting voor gemeenten om hierover regels vast te stellen. Omdat de gemeente al samen met inwoners kijkt naar passende stappen richting werk of maatschappelijke deelname, heeft het vervallen van de tegenprestatie beperkte gevolgen voor de uitvoering.

De bepalingen uit de Participatiewet in balans die betrekking hebben op maatschappelijke participatie, de ondersteuning daarbij en het vervallen van de tegenprestatie treden op 1 januari 2027 in werking. Daarom moet de Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Zevenaar worden geactualiseerd.

Wet handhaving sociale zekerheid

Per 1 januari 2027 treedt de Wet handhaving sociale zekerheid in werking. Deze wet wijzigt het handhavings- en sanctiestelsel binnen de sociale zekerheid, waaronder de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ. Aanleiding voor de wetswijziging is de wens om het bestaande handhavingsstelsel eenvoudiger, beter uitvoerbaar en evenwichtiger te maken.

De nieuwe wetgeving biedt meer ruimte om rekening te houden met de persoonlijke omstandigheden van inwoners, hun vermogen om regels te begrijpen en na te leven en de vraag in hoeverre iemand iets te verwijten valt. Hierdoor kan beter onderscheid worden gemaakt tussen een vergissing en verwijtbaar handelen. Ook komt er meer aandacht voor het voorkomen en herstellen van fouten. Inwoners krijgen waar mogelijk de gelegenheid om fouten te herstellen en ontvangen ondersteuning bij het naleven van regels. Tegelijkertijd blijft het uitgangspunt dat inwoners hun verplichtingen nakomen. Bij bewust misbruik of het niet naleven van verplichtingen kunnen passende maatregelen worden opgelegd.

De wetswijziging heeft gevolgen voor de uitvoering van handhaving, terugvordering, boeteoplegging en maatregelen door gemeenten. Ook worden verschillende onderwerpen die voorheen in gemeentelijke verordeningen waren geregeld, voortaan rechtstreeks in de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ vastgelegd. Hierdoor verandert de gemeentelijke beleidsruimte op onderdelen en moeten de verordeningen worden aangepast aan de nieuwe wettelijke kaders.

Bevoegdheid raad

Op grond van de Participatiewet, de IOAW en de IOAZ is de gemeenteraad bevoegd en voor verschillende onderwerpen verplicht om bij verordening regels vast te stellen. Als gevolg van de Participatiewet in balans en de Wet handhaving sociale zekerheid moeten de bestaande verordeningen worden aangepast aan de nieuwe wettelijke kaders. Daarom worden de geactualiseerde verordeningen ter vaststelling aan de gemeenteraad voorgelegd.

3. Beoogd effect

Met de vaststelling van de verordeningen sluit de gemeentelijke regelgeving aan op de gewijzigde wetgeving binnen de Participatiewet, IOAW en IOAZ. Daarmee beschikt de gemeente vanaf 1 januari 2027 over een actueel juridisch kader voor de uitvoering van re-integratie, maatschappelijke participatie, handhaving en maatregelen. De verordeningen geven invulling aan de nieuwe wettelijke uitgangspunten, met meer ruimte voor maatschappelijke participatie, maatwerk en een handhaving die beter aansluit bij de persoonlijke omstandigheden van inwoners.

4. Argumenten

1.1 De gewijzigde wetgeving maakt actualisering van de gemeentelijke verordeningen noodzakelijk

Met de gefaseerde invoering van de Participatiewet in balans en de inwerkingtreding van de Wet handhaving sociale zekerheid wijzigen de wettelijke kaders voor participatie, re-integratie, handhaving en maatregelen. Hierdoor sluiten de huidige gemeentelijke verordeningen niet meer aan op de wetgeving die vanaf 1 januari 2027 geldt. Vaststelling van de voorgestelde verordeningen is daarom noodzakelijk om de uitvoering van de Participatiewet, IOAW en IOAZ ook vanaf die datum te baseren op een actueel juridisch kader.

1.2 De nieuwe re-integratieverordening geeft uitvoering aan de gewijzigde uitgangspunten van de Participatiewet

De nieuwe re-integratieverordening sluit aan bij de gewijzigde uitgangspunten van de Participatiewet. Maatschappelijke participatie krijgt daarin een expliciete plaats naast arbeidsinschakeling. Voor de gemeente Zevenaar sluit dit grotendeels aan bij de huidige uitvoeringspraktijk. Ook nu wordt samen met

inwoners gekeken naar passende stappen richting werk, zelfstandigheid en deelname aan de samenleving. De verordening legt deze werkwijze vast binnen de nieuwe wettelijke kaders. De belangrijkste wijzigingen zijn opgenomen in het bijgevoegde was-wordt-overzicht.

2.1 Het vervallen van de tegenprestatie maakt een afzonderlijke verordening overbodig
Met het vervallen van de wettelijke grondslag voor de tegenprestatie is een afzonderlijke verordening tegenprestatie niet langer nodig. De Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ 2015 wordt daarom ingetrokken.

3.1 De maatregelenverordening sluit aan bij de nieuwe wettelijke kaders
Door landelijke wijzigingen worden meer regels over maatregelen rechtstreeks in wet- en regelgeving vastgelegd. De nieuwe verordening regelt de onderdelen waarvoor gemeenten beleidsruimte behouden. De gemeente sluit daarbij zoveel mogelijk aan bij de huidige uitvoeringspraktijk. De belangrijkste wijzigingen zijn opgenomen in het bijgevoegde was-wordt-overzicht.

Ook de naam van de verordening wordt aangepast. De benaming 'maatregelenverordening' sluit beter aan bij de wijze waarop de regels over maatregelen vanaf 1 januari 2027 zijn vormgegeven dan de huidige benaming 'afstemmingsverordening'.

4.1 De handhavingsverordening ondersteunt een zorgvuldige uitvoering
De nieuwe handhavingsverordening sluit aan bij de uitgangspunten van de Wet handhaving sociale zekerheid. Daarbij is meer ruimte om rekening te houden met de persoonlijke omstandigheden van inwoners en de mate waarin hen iets kan worden verweten. Ook komt er meer aandacht voor het voorkomen en herstellen van fouten.

Tegelijkertijd blijft het uitgangspunt dat inwoners hun verplichtingen nakomen. Wanneer regels bewust niet worden nageleefd, kunnen passende maatregelen worden toegepast. De belangrijkste wijzigingen zijn opgenomen in het bijgevoegde was-wordt-overzicht.

5.1 De verordeningen zijn regionaal afgestemd binnen de Liemerse gemeenten
De voorgestelde verordeningen zijn in samenwerking met de gemeenten Duiven, Westervoort en Doesburg voorbereid en inhoudelijk op elkaar afgestemd. Hiermee wordt binnen de Liemerse gemeenten een uniforme beleidslijn gehanteerd voor de uitvoering van de Participatiewet, IOAW en IOAZ. De regionale afstemming draagt bij aan een consistente uitvoering door de RSD De Liemers, bevordert rechtsgelijkheid voor inwoners en zorgt voor duidelijke en eenduidige uitvoeringskaders binnen de regio.

5. Kanttekeningen

1.1 Arbeidsinschakeling blijft een belangrijk uitgangspunt
Met de Participatiewet in balans krijgt maatschappelijke participatie een nadrukkelijkere plaats binnen de wet. Voor inwoners die kunnen werken, blijft betaald werk echter de meest duurzame vorm van participatie en inkomensvoorziening. De gemeente blijft daarom, samen met de RSD De Liemers, inzetten op arbeidsinschakeling, uitstroom uit de uitkering en het vergroten van de zelfstandigheid van inwoners. Maatschappelijke participatie kan daarbij een stap richting werk zijn of, als betaald werk niet haalbaar is, een passende vorm van deelname aan de samenleving.

6. Alternatieven

Het alternatief is de huidige verordeningen te handhaven. Dit is niet wenselijk, omdat deze per 1 januari 2027 niet meer volledig aansluiten bij de gewijzigde wettelijke kaders. Vaststelling van de nieuwe verordeningen is daarom noodzakelijk.

7. Planning en evaluatie

Na vaststelling door de gemeenteraad worden de verordeningen bekendgemaakt in het Gemeenteblad. De verordeningen treden op 1 januari 2027 in werking, gelijktijdig met de inwerkingtreding van de relevante onderdelen van de Participatiewet in balans en de Wet handhaving sociale zekerheid. De uitvoering van de verordeningen wordt gevolgd via de reguliere monitoring van de Participatiewet, IOAW en IOAZ.

8. Communicatie

De conceptverordeningen zijn regionaal afgestemd met de gemeenten Duiven, Westervoort en Doesburg. De voorgenomen wijzigingen zijn daarnaast besproken met de Cliëntenraad van de RSD De Liemers. De Cliëntenraad heeft positief geadviseerd over de voorgestelde verordeningen. Het advies is als bijlage bij dit voorstel opgenomen.

Na vaststelling worden de verordeningen bekendgemaakt in het Gemeenteblad en gepubliceerd op overheid.nl. De Regionale Sociale Dienst verzorgt de communicatie richting inwoners die gevolgen kunnen ondervinden van de gewijzigde regelgeving. Daarbij worden de gebruikelijke communicatiekanalen ingezet.

9. Financiële gevolgen

De vaststelling van deze verordeningen heeft geen directe financiële gevolgen. De uitvoering vindt plaats binnen de bestaande financiële kaders van de begroting.

Eventuele financiële gevolgen die voortvloeien uit toekomstige beleidsmatige of organisatorische keuzes in de uitvoering van deze wettelijke taken worden afzonderlijk uitgewerkt en verwerkt via de reguliere planning- en controlcyclus.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

1. INT/26/1306894 – Raadsbesluit – Actualisatie verordeningen Participatiewet, IOAW en IOAZ 2027
2. INT/26/1306896 – Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Zevenaar 2027
3. INT/26/1307960 – Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Zevenaar 2027
4. INT/26/1308010 – Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Zevenaar 2027
5. INK/26/1314738 – Advies Cliëntenraad RSD De Liemers
6. INT/26/1310382 – Was-wordt-overzicht Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Zevenaar 2027 ten opzichte van de Re-integratieverordening 2024
7. INT/26/1312165 – Was-wordt-overzicht Verordening maatregelen Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Zevenaar 2027 ten opzichte van de Afstemmingsverordening 2022
8. INT/26/1312177 – Was-wordt-overzicht Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Zevenaar 2027 ten opzichte van de Handhavingsverordening 2015

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De gemeentesecretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk